

pik, ki se umeščajo v polje filozofije in izvedenih področij politike, etike ter ne nazadnje kulture. Glede na tematiko, ki nas zanima tukaj, vse to ne more biti kaj več kot navidezno obrobna izhodiščna metodološka problematika, navzoča predvsem kot ozadje razprave ali analize. Na tem ozadju pa se pokaže pomembnost »odprte paradigme« v raziskovanju družbenih pojavov, ki praviloma zajame tudi bolj vznemirljivo vprašanje interpretacije, od katere je še razmeroma dolga pot do empirije, da niti ne govorimo o aplikaciji. Prav slednje, namreč aplikacija, pa je glede na šolske ali, širše vzeto, vzgojno-izobraževalne sisteme, nekaj dramatično pomembnega in samo zelo redko kdaj tudi nekaj povsem nespornega.

Realisti in nominalisti

Najbrž ni treba posebej opozarjati, da je »dramatičnost« posebni učinek determinante, ki jo mnogi udeleženci dejavnosti v polju vzgoje in izobraževanja s težavo razumejo in se z njo soočajo na način nesporazumov; govorimo seveda o politiki, ki je, že zaradi osrednjosti šolstva kot reprodukcijskega sistema družbe, neizogibni dejavnik in hkrati dinamična strukturna determinanta, ki se ji preprosto ni mogoče izogniti. V raziskovanju vzgoje in izobraževanja, ki se je kot interdisciplinarno področje izredno razvilo v drugi polovici 20. stoletja, je potemtakem vsebovana intenca po zoževanju prostora izrekljivosti političnih dilem in nasprotij. Zdi se, da je v ozadju te intence neizrečeni »ideal« vzgojno-izobraževalnega prostora, v katerem bi posredovanje znanja in za življenje v družbi potrebnih vrlin, bilo stvar presoj, utemeljenih na racionalnih ter ponovljivih obrazcih in na čim večjem številu potrjenih ter znanih dejstev, pri tem bi mednje seveda morali všteti npr. tudi etične in psihološke vidike. Čeprav je jasno, da je ta »ideal« teoretično in praktično nedosegljiv, pa je raziskovanje pomembno motivirano z njim. V tem pogledu bi torej morda lahko govorili o rekontekstualizaciji tradicionalnega pedagoškega erosa. Vsekakor pa ni dvoma, da se je raziskovanje vzgoje in izobraževanja razvilo skupaj s kvantitativno rastjo šolskih sistemov in naraščanjem njihovega pomena, kakor ga ljudje zaznavajo v vseh deželah, še zlasti seveda v tistih, ki so jih zaznamovali industrija, množična kultura in porabniški načini življenja. Prav ta vezanost raziskovanja vzgoje in izobraževanja na svoj kompleksni raziskovalni predmet je eden od razlogov, da se to raziskovanje nenehno zapleta v dileme o lastni raziskovalni avtonomiji in je pogosto izpostavljeno ideološkemu pritiskom, ki pa niso vedno zunanji, saj se različni vrednostni pogleddi samih raziskovalcev pogosto izrazijo kot napetosti glede na ponotranjene ideološke težnje. Le-te nastanejo v označevalni relaciji med strukturni-